

*Matkailututkimus 1, 98–101 (2005)*

©Suomen matkailututkimuksen seura



## Kirja-arvosteluita

### Monitieteisesti matkailun historiasta

Pia Sillanpää, *The Scandinavian Sporting Tour: A Case Study in Geographical Imacology*. ETOUR, Östersund 2002, kuvia, taulukoita, bibliografia, hakemisto, ix + 242 pp.

*Auvo Kostainen*  
*Turun yliopisto / Yleinen historia*

Åbo Akademiassa väitelleen Pia Sillanpään tutkimus käsittelee brittimatkailijoita keski-Skandinavian “takametsissä”. Ruotsin ja Norjan rajan molemmin puolin vuosien 1870–1914 välillä. Matkojen varsinainen tarkoitus oli kalastaminen ja metsästys, mutta kuten kirja kertoo, vaikutukset ulottuivat laajemmallekin.

Tutkimus jakaantuu kahteen pääosaan, joista ensimmäinen sisältää metodisen ja teoreettisen johdattelun ja toinen osa käsittelee itse matkailua Skandinaviassa. Kirjan alkuosassa tekijä esittää määrittelyt matkailusta, kulttuurista, mielikuvista ja imagoista, identiteetistä, ideologioista ja kolonialismista. Kaikkia näitä hän käyttää tutkimuksen edetessä. Tärkeitä osia ovat myös miehisen kulttuurin ja “verieurheilun” taustoitukset brittimatkailussa, koska ne heijastuvat toimintamalleina tutkimusaiheeseen. Näin monien käsitteiden tarpeellinen määrittely tosin viittaa myös siihen, että tutkimusta olisi ehkä voinut rajata tarkemmin.

Toinen osa paneutuu em. perustalta yksityiskohtaisempaan aiheen käsitteelyyn. Tarkastelun kohteena ovat eri paikkakunnat ja yksilöt. Merkittävimmät kohdealueet sijoittuivat nykyisten talviurheilukeskusten Åren ja Östersundin välimaastoon sekä Trondheimin rannikkoseudulle. Mielenkiintoinen on havainto paikallisen väestön ja kulttuurin kohtaamisista brittien kanssa. Heitä palkattiin auttamaan eri tehtävissä, heidän avullaan myös rakennettiin metsästysmajoja, joita on vielä tänään nähtävissä, jotkut alkuperäisessä muodossa. Usein ne noudattivat brittiläistä tai skottilaista rakennusmallia.

Tutkimusta on olemassa vastaavista ilmiöistä, esim. Lapin tai arktisen alueen kalastus- ja metsästysmatkailusta, ja myös brittien metsästysmatkoista eri puolille maailmaa. Sillanpään tutkimus on perusteellisuudessaan tärkeä työ. Hänellä on laaja lähdeaineisto alkaen matkakuvauksista kirjoista ja lehtikirjoituksista, ja ulottuen arkistolähteisiin, taiteeseen, arkkitehtonisiin lähteisiin, esineisiin ja viranomaisen julkaisuihin.

Kirjoittajan tavoite on käsitellä kohteena olevia matkoja laajemmassa metsästyksen ja kalastuksen kontekstissa. Miksi britit tulivat juuri Skandinaviaan, eivätkä menneet imperiuminsa kaukaisiin maihin? Sillanpään mielestä skottilaiset metsästyksen ja kalastustraditiot vaikuttivat valintoihin merkittävästi. Lisäksi Skandinavian imagoon kuuluivat viikinkihistorian vahvat miehet.

Kaikkiaan vuosien 1830–1920 välillä noin 250 brittiä teki metsästyksen ja kalastusmatkoja mainituille Skandinavian alueille. Vuosien 1870–1920 väliin heistä sijoittui noin 130, joiden matkat kestivät usein monta kuukautta. Sillanpää on tarkastellut melko yksityiskohtaisesti heidän taustojaan. Kolmetoista henkilöä on erityisen tarkastelun kohteena – heidän valikoitumisensa näyttää johtuneen pääasiassa lähdetilanteesta. Tunnetuin ja merkittävin näistä yksilöistä on ollut amiraali Sir William Kennedy (1832–1916). Hän oli innokas kalastaja ja metsästäjä jo meriupseerin uransa aikana ja tuolloin vieraili usein Skandinaviassa. Lopulta hän hankki oman metsästyksensä. Kennedyllä oli laaja yhteysverkosto, johon kuuluvista monia tuli ilmeisesti hänen esimerkkinsä innoittamina keski-Skandinaviaan.

Myös matkanjärjestäjät huomasivat metsästäjien ja kalastajien kiinnostuksen. Niinpä tähän ilmiöön liittyvät ensin Thomas Bennettin ja sitten Thomas Cookin matkatoimistot. Ne ottivat pian varsinkin Norjan Brittein saarilta tulevien laivaristeilyjen kohteeksi.

Sillanpää toteuttaa tutkimustaan laajalla monitieteisellä aineistolla ja otteella. Tosin hieman ongelmallista on juuri tämä monipuolisuus, sillä ei välttämättä ole aivan selvää, kuinka hyvin hän onnistuu eri kysymyksiä eri aineistojen ja eri tieteiden keinojen avulla tutkimaan. Tutkimuksen lähtökohta on historiallinen, mutta lisäksi siinä on hyödynnetty varsinkin maantiedettä, kirjallisuusteorioita, sosiologiaa ja matkailututkimuksen piirissä käytettyjä näkökulmia. Sillanpää tutkii esimerkiksi kolmenlaisia Skandinavian imagoja aiheessaan: kirjallisia, symbolisia ja emotionaalisia. Näistä symbolisen ja varsinkin emotionaalisen imagon tutkiminen on ollut melko vaikeaa. Toisaalta kirjoittaja toteaa, että kohdealueen imago muuttui ajan mittaan.

Vaikka Sillanpää ehkä asettaa tavoitteensa liiankin korkealle, hänen tuloksensa imagon ja sen muutoksen osalta antavat osviittaa mielenkiintoisille vertailuille niin matkakohteiden kuin matkakäyttäytymisen osalta. Tutkimus onkin tarkastelun arvoinen juuri monitieteisyyteen pyrkivänä matkailun tutki-

muksena. Se antaa perusteltua tietoa myös Skandinavian matkailusta esimerkiksi seikkailumatkailun, elämysmatkailun ja maaseutumatkailun näkökulmasta.